

Wandeling 'Vagebondjespad' 6,5 km

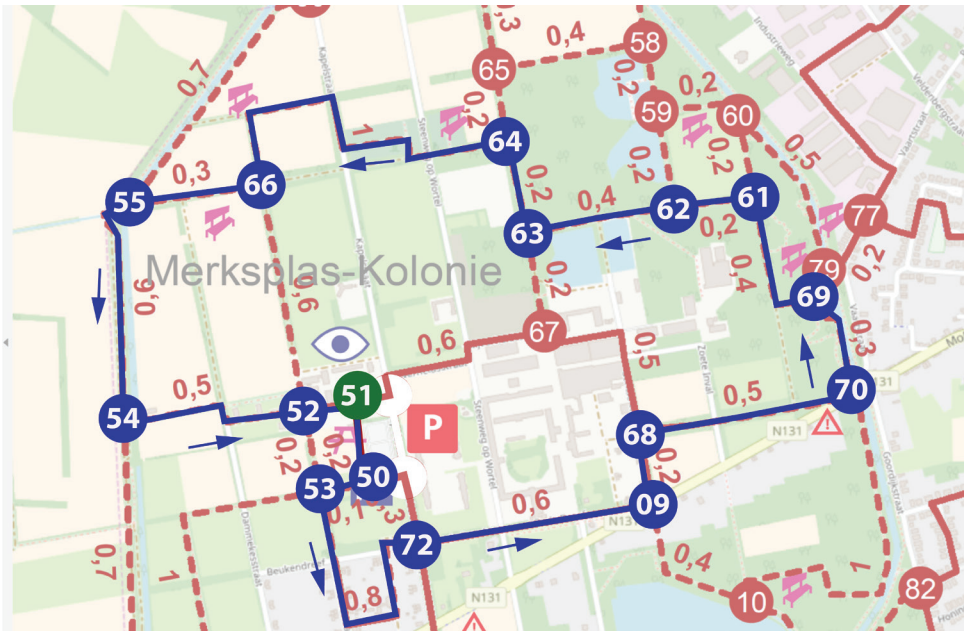
Wandeling 'Vagebondjespad' 6,5 km

Het Vagebondjespad is een wandeling van 6,5 km langs het historisch erfgoed van de Landlopers kolonie in Merksplas. Volg de nummers op het wandelnetwerk 'Kempense Kolonies', een ontdekking in de 'Pure Kempen'.

De site met beschermde gebouwen en landschappen is in volle restauratie.

Startplaats:

Merksplas, Kapelstraat,10 aan het Bezoekerscentrum 5/7, knooppunt 51.

Bezienswaardigheden:

Bezoekerscentrum over de landloperskoloniën, Kapel O-L-V Hemelvaart met gevangenis museum; slaapzalen van de landlopers nu Centrum voor Illegalen; strafinrichting van Merksplas; voormalige cipierswoningen; ringvaart en ringwal, begraafplaats gedetineerden en landlopers 'mythe van de zwevende kruisjes'; oorlogsmonument WO II ter ere van John W. Harper en de Polar Bears

Horeca

Bezoekerscentrum met brasserie, Kapelstraat 10

Je kan ook terecht in café Breebos, Stwg op Rijkevorsel, 73, tel +32 14 63 59 74

Picknickplaatsen:

Aan de Visvijver (rustbanken) tussen knooppunten 62 - 63

Aan het Monument van John Harper, bij knooppunt 54

Achterzijde kapel O-L-V Hemelvaart, bij knooppunt 50

Aan de voormalige zwemkom bij de ringwal, knooppunt 69

Wandelnetwerk 'Kempense Kolonies':

Start knooppunt 51

51 - 50 - 53 - 72 - 09 - 68 - 70 - 69 - 61 - 62 - 63 - 64 - 66 - 55 - 54 - 52 - 51 of in omgekeerde volgorde. (gemarkeerd met groene pijlen)

‘Vagebondjespad’

Het Bezoekerscentrum over de koloniën van Merksplas en Wortel is het vertrekpunt van een unieke cultuur-historische wandeling over de voormalige landloperskolonie van Merksplas (600 ha). De gebouwen en het landschap kregen hier vorm door de aanwezigheid van de landlopers. De landloperskolonies van de Kempen en deze van Nederland stelden zich samen kandidaat voor erkenning op de lijst van het **Unesco Werelderfgoed**.

Bezoekerscentrum Kolonie 5-7.

Op basis van filmpjes en touchscreens krijg je goede indruk over het ontstaan van de Koloniën van Weldadigheid en de verhalen van de landlopers. Je verneemt er ook waar de herder met zijn schapen op dat moment rondtrekt. Het bezoekers-centrum is gratis toegankelijk. Hier vind je ook sanitair, parking, taverne en logies.

Landloperskapel: Het koor van de **kapel O.-L.-V.-Hemelvaart**, anno 1899 is georiënteerd naar het westen in plaats van naar het oosten. In de voorgevel zie je het kruis (kerk) en de Belgische Leeuw (staat) verenigd in één kunstwerk. Over de volledige lengte van de nok van het dak prijkt er een lichtkoepel of lichtstraat. De kapel is volledig onderkelderd. Hier bewaarde men destijds de wintergroenten voor de landlopers. Sinds 1985 zijn er geen erediensten meer. Van de restauratie planning is reeds een groot gedeelte uitgevoerd. .

Het gevangenis museum bevindt zich in de landloperskapel. Hier vertelt men het cultuurhistorisch verhaal van de vagebonden in de landloperskolonies van Merksplas en Wortel, dat onlosmakelijk is verbonden met de context van de armoede en van justitie. Men verhaalt verder de geschiedenis van “Straffen en misdrijven door de eeuwen heen” van het Belgisch Gevangeniswezen, en van “Het leven zoals het was” van de landlopers, die werden opgesloten toen arm zijn nog een misdrijf was...

In het **Centrum voor Illegalen** bevonden zich destijds de slaapzalen van de landlopers. In 1955 werden uit veiligheidsoverwegingen de schilddaken verwijderd en vervangen door platte daken.

De Strafinrichting van Merksplas is één van de grootste gevangenissen van België. Aanvankelijk verbleven er alleen landlopers: ca 600 in 1825 en meer dan 5000 in 1910. Nu verblijven er in de gevangenis ca. 700 gevangenen, een bonte mengeling van vele nationaliteiten. Aan de achterzijde is een beveiligde nijverheidszone.

Rond de gevangenis bevindt zich een volledig justitiedorp met ca. 120 **ciperswoningen** van ‘rang en stand’. Hoe hoger de personeelsrang, hoe ruimer het huis. De meeste woningen werden vanaf 2003 verkocht in een sociale erfpachtrekking en zijn inmiddels gerestaureerd.

Om de toename aan ontvluchtingen te voorkomen, werd er in 1893 rond de landloperskolonie (door de landlopers zelf) een **ringgracht** gegraven van ca 10m breed en een lengte van ca 7 km. Aan de rand, bij de Vaartstraat ligt de voormalige ‘zwemkom’. In 2014 werd een wandelbrug gebouwd naar de woonzones.

Visvijvers en kleiputten. Om de stenen te leveren voor het optrekken van de gebouwen tussen 1870 en 1900, werd er een steenfabriek ingepland. Zo ontstonden meerdere kleiputten, waarvan nog enkele in oorspronkelijke staat.

Als de familie zich bij het overlijden niet ontfermde over een gevangene of landloper, werd hij begraven op deze **landlopersbegraafplaats**. Na de eenvoudige dienst, kreeg hij een plaatsje onder een sober wit kruisje, geen gedenkplaatje, enkel een nummer. Zelden zie je er bloemen of treurende mensen. Deze dodenakker kreeg een opknapbeurt in 2010. Lees op het infobord het verhaal van de Spaanse griep en van ‘de zwevende kruisjes’.

Monument van John W. Harper en de Polar Bears.

Op 29 sept. 1944 vond de Slag van Merksplas plaats met een aanval van de geallieerden (Engelse, Canadese en Poolse troepen), op de stellingen van de Duitsers, ingegraven achter de ringwal. Hier sneuvelden meer dan 70 soldaten en vielen er talrijke gewonden. J.W. Harper forceerde in zijn eentje de doorbraak van de ringwal maar bekocht dit met zijn leven. Postuum ontving hij het prestigieuze Victoria Cross (VC), een eerbetoon aan zijn regiment, de Polar Bears. Ter ere hiervan werd aan de quarantainestal een monument opgericht. Nu verbreedert Merksplas met zijn geboortedorp Hatfield (GB).

